

december 2015

NIEUWSBRIEF – NR. 8

60-30-10

Langzamerhand worden de effecten van de ingrijpende veranderingen op de woningmarkt en in de zorg zichtbaar. Het beleid van de overheid - dat inzet op eigen verantwoordelijkheid, decentralisatie en lagere kosten - wordt steeds meer vertaald in wetten en nieuwe regels. Er bloeien allerlei burgerinitiatieven, zoals stadsdorpen en zorgcoöperaties. Deze worden (bijna jubelend) omarmd door de lokale overheid. Het zijn ook goede en veelbelovende initiatieven. Zij bieden ouderen mogelijkheden voor ontmoeting, gezamenlijke activiteiten en ondersteuning, die er eerder niet waren. Zij worden doorgaans geleid door ouderen zelf en dat alleen al houdt bureaucratiesing en bevoogding op afstand. De meeste initiatieven hebben nog maar een korte historie, maar de terechte verwachting is dat zij een bloeiende toekomst tegemoet gaan.

De meeste initiatieven bereiken vooral hoger opgeleiden en mensen met een midden- of hoger inkomen. Er zijn nauwelijks initiatieven die ook lager opgeleiden en lage(re) inkomens bereiken. Vooral in de grote steden (met arme en rijke wijken) is dat goed te zien. Je zou kunnen zeggen dat er sprake is van een 60-30-10 effect.

Met dit 60-30-10 effect bedoelen we dat een driedeling duidelijk zichtbaar wordt: ongeveer 10% van de bevolking is zo welgesteld dat zij zich weinig hoeven aan te trekken van allerlei zorg- en huisvestingsregels. Zij zijn in staat hun zaken geheel naar eigen inzicht (en financiën) te regelen. Deze groep bestaat van oudsher. De afgelopen decennia is hij enigszins gegroeid. De grootste groep (60%) wordt gevormd door de middenklasse: redelijk tot goed opgeleid, misschien niet heel vermogend, maar evenmin onbemiddeld. Dit deel van de bevolking komt (tamelijk) gemakkelijk mee met de informatiesamenleving. Ze zijn goed geïnformeerd, weten hun zegje te doen en hun belangen te behartigen.

De positie van de laatste 30% van de bevolking is en wordt verzwakt door de 'terugtrekkende overheid' en de voortgaande informatisering van de samenleving. Het vanzelfsprekende vangnet van de overheid verkrumelt voor hun ogen. En het kost hen grote moeite om zich staande te houden in een complexe samenleving, die digitale handigheid en gebruik van internet als vanzelfsprekend ziet.

Overtuigend onderzoek laat zien dat laaggeletterdheid in combinatie met een laag inkomen belangrijke voorspellers zijn van een slechtere gezondheid en psychische klachten zoals depressie en eenzaamheid. Onderzoek laat ook zien dat het bereik van gevestigde voorzieningen en hulpverleners onder deze groepen ernstig tekortschiet. Bij oudere migranten (die een aanzienlijk deel van deze 30% uitmaken) spelen bovendien onvoldoende beheersing van het Nederlands en culturele gewoonten een rol.

In het beleid van overheid en instellingen blijft de aandacht voor deze 30% ver achter bij wat nodig is. Gevestigde instellingen hebben het niet als hoogste prioriteit om juist deze burgers te bereiken. Het opheffen van het doelgroepenbeleid heeft ook geleid tot het niet meer erkennen van specifieke problemen. Zo komt bijvoorbeeld in de campagne van het ministerie van VWS tegen laaggeletterdheid het woord 'oudere migrant' niet voor.

WoonSaem zet zich in voor het realiseren van projecten gemeenschappelijk wonen voor oudere migranten. Maar we zien het daarnaast als onze taak bij te dragen aan initiatieven die zich richten op het bereiken en ondersteunen van ouderen met een lage opleiding en een laag inkomen, in het bijzonder de oudere migranten. Juist nu het op alle fronten lastiger wordt, zoals bijvoorbeeld bij de woningtoewijzing.

Passend toewijzen

Om de kosten van huurtoeslag voor de overheid verder omlaag te brengen, wordt per 1 januari 2016 het passend toewijzen doorgevoerd. Dit passend toewijzen komt er op neer dat aan mensen met een inkomen onder € 21.000 (een persoonshuishouden) slechts woningen met een huur van maximaal € 576 per maand mogen worden toegewezen. Nieuwbouwwoningen hebben bijna altijd een hogere aanvangshuur. Het inkomen van 85% van onze potentiële woongroepleden ligt onder de € 21.000 (o.a. vanwege de onvolledige AOW). Deze wetgeving is anders gezegd een nieuw obstakel voor het vestigen van projecten gemeenschappelijk wonen.

Goede vooruitzichten voor woongroepen Hoofddorp en Leiden

Ondanks de moeilijkheden met veranderende regels, zullen in de loop van 2016 in Leiden en Hoofddorp woongroepen van oudere migranten hun intrek nemen in hun nieuwe woning. Dit dankzij het enorme doorzettingsvermogen van de initiatiefnemers, maar evenzeer dankzij de positieve medewerking van de gemeenten Leiden en Hoofddorp en de woningcorporaties De Sleutels en WoonZorg Nederland. In Leiden gaat het om een groep ouderen van Turkse afkomst. In Hoofddorp is de groep samengesteld uit alle windstreken. De groep is overwegend islamitisch, maar ook ouderen met een andere geloofsovertuiging maken deel uit van deze groep. Beide groepen gaan wonen in wooncomplexen met andere ouderen. Beide groepen hebben zich ten doel gesteld actief bij te dragen aan een uitnodigend en saamhorig woonklimaat voor alle bewoners.

Stichting Het R.C. Maagdenhuis heeft het financieel mogelijk gemaakt dat acht vrijwilligers die betrokken zijn bij deze twee woongroepen een training bestuursvaardigheden konden volgen. De training werd in november met succes afgerond.

Waalwijk, Arnhem, Eindhoven en Amsterdam: op zoek naar alternatieve locaties

Door de grote druk op de sociale woningmarkt, zijn locaties in Amsterdam en Waalwijk die in beeld waren voor de woongroepen van oudere migranten uiteindelijk toegewezen aan andere urgente woningzoekers (onder wie statushouders). Dat betekent dat de huisvesting van deze woongroepen door gaat schuiven naar 2017. Ook in Arnhem bleek een eerdere optie niet haalbaar, in dit geval vanwege het gebrek aan potentiële kopers bij de woongroep. Ook hier wordt naar een alternatief gezocht. Tot slot maken we begin 2016 in Eindhoven een nieuwe start na het vastlopen van een eerder kansrijk lijkend project.